

Meno pedagogų rengimas Lietuvos edukologijos universitete

Birutė Banevičiūtė¹, Jolita Kudinoviėnė²

¹ Lietuvos edukologijos universitetas, Ugdymo mokslų fakultetas, Meninio ugdymo katedra, Studentų g. 39, 08106 Vilnius, birute.baneviciute@leu.lt

² Lietuvos edukologijos universitetas, Ugdymo mokslų fakultetas, Meninio ugdymo katedra, Studentų g. 39, 08106 Vilnius, jolita.kudinoviene@leu.lt

Anotacija. Straipsnyje nagrinėjamas meno pedagogų rengimas Lietuvos edukologijos universitete, aptariant meno pedagogų rengimo programų atsiradimo istorinius aspektus ir prielaidas, atskleidžiant Meninio ugdymo katedros ir ilgamečio jos vedėjo ir dėstytojo profesoriaus habilituoto daktaro Vaido Matonio indėlį, rengiant meno pedagogus bei formuojant meno edukologijos mokslo pagrindus Lietuvoje.

Esminiai žodžiai: *meno pedagogas, meno pedagogų rengimas, meninis ugdymas.*

Įvadas

Per pastaruosius du dešimtmečius klausimų dėl pedagogų rengimo su kiekviena diena ir nauju socialiniu kultūrinu pokyčiu bei politiniu ekonominiu iššūkiu vis daugėja, o atsakymų ir išmintingų, visiems priimtinių receptų, padedančių parengti puikų mokytoją, neatsiranda. Nors, gal reikėtų sakyti, atsiranda, bet be atodairos ir be sistemos. Kiekvienai Seimo rinkimai atneša politinių norų įdiegti tam tikros užsienio šalies pedagogų rengimo modelį, per daug nesiaiškinant to modelio atsiradimo ir veikimo aplinkybių konkrečioje šalyje, susijusių su tos šalies socialine, politine, ekonomine sistema, kultūrinu mentalitetu ir švietimo poreikių istorine kaita. Nepaisant kilnių siekių pagerinti mokytojų rengimo kokybę Lietuvoje, šiuo metu šioje srityje dar daug chaoso, nepagrįstų pokyčių, iniciatyvų ir per maža laiko jiems įgyvendinti (Pukelis, 2000; Kiveris, 2007a, 2007b; Subotkevičienė, 2008). Mokytojų rengime dalyvaujančių subjektų (švietimo politikų, ministerijos valdininkų, mokyklų administracijos, mokytojų, aukštųjų mokyklų, rengiančių mokytojus) skirtingos, dažnai net priešingos pozicijos, susiformavusios

dėl priežasties, kylančios iš liaudiško posakio „kito akyje krislą mato, o savo – ir rąsto nepastebi“, veda prie betikslių kaltinimų vieni kitiems, o tuo tarpu kenčia tie, kuriems reikia mokytis čia ir dabar – vaikai ir jaunimas.

Nepaisant šios prieštaringos situacijos, pavieniai subjektai stengiasi ir daro tai, ką šiuo metu gali padaryti, siekdami neprarasti dabartinės jauniosios kartos. Pedagogus rengiančios aukštosios mokyklos, atsižvelgdamos į kintančias pedagogų rengimo koncepcijas ir reglamentus (*Pedagogų rengimo koncepcija*, 2004; *Pedagogų rengimo reglamentas*, 2010, 2012), atnaujina studijų programų sandarą, studijų metodus, numatomus studijų rezultatus. Tam įtakos turi ne tik įvairūs Europos Sąjungos švietimo dokumentai, bet ir metodologinio pagrindo kaita, kurią į mūsų šalį atnešė dr. Meilė Lukšienė ir jos 1988 m. inicijuota Švietimo reforma. Tačiau bekompromisis posūkis iš klasikinės ugdymo paradigmos į laisvąją, užfiksuotas švietimo dokumentuose, vis dar sunkiai skinasi kelių praktikoje – ne tik bendrojo ugdymo, bet ir pedagogų rengimo (Jucevičienė et al., 2006; Bruzgelevičienė, 2008).

Ne išimtis ir meno pedagogų rengimas, kuris turi dar ir papildomų trukdžių, susijusių su visuomenės požiūriu į meno dalykų reikalingumą ir reikšmingumą bendrojo ugdymo mokyklose, o kartu ir į specialiai rengtų meno pedagogų poreikį. Yra keletas požiūrių į meno dalykų mokytoją: vieni teigia, kad buvęs ar esamas geras menininkas – šokėjas, dainininkas, muzikantas, dailininkas ar aktorius – nesunkiai gali pamokyti vaikus savo meno meistrystės. Kita vertus, sakoma, kad geras menininkas nebūtinai savaime yra geras pedagogas.

Apie tinkamai ir specialiai parengto meno dalykų mokytojo reikalingumą kalba tiek mokslininkai (Zhao, 2010; Banevičiūtė, Kudinovienė, 2012; Matonis, 2005, 2007, 2013), tiek įvairios šią problemą tyrinėjančios organizacijos (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*, 2006, 2010), tiek analizuojama Europos švietimo dokumentuose (*Common European Principles for Teacher Competencies and Qualifications*, 2005; *The Quality of Teachers*, 2006; *Improving the Quality of Teacher Education*, 2007; *Teacher education in Europe*, 2008). Tačiau Europos šalių patirtis šioje srityje yra skirtinga: daugiausia yra rengiami muzikos ir dailės mokytojai, nes šios pamokos mokyklose dažniausiai yra privalomos, kitur yra rengiami ir šokio ar teatro mokytojai, nors šokio ir teatro pamokos nėra privalomos. Lietuvos situacija, galima sakyti, ypatinga, nes, kaip teigia V. Matonis, „be mūsų šalies, tik Belgijoje, Airijoje, Škotijoje ir Švedijoje yra rengiami keturių meno šakų (dailės, muzikos, teatro ir šokio) mokytojai, nepaisant to, kad mūsų mokyklose šokio ir teatro pamokos yra pasirenkamos“ (2013, p. 8). Reikėtų patikslinti, kad Lietuvoje visų keturių meno dalykų mokytojus rengia tik Lietuvos edukologijos universitetas, siūlydamas ir bakalauro, ir magistrantūros studijų programas. Kitose Lietuvos aukštosiose universitetinėse mokyklose yra rengiami tik muzikos ar dailės mokytojai, vienur tik bakalauro, kitur ir magistrantūros pakopose. Šiame kontekste iškelta **mokslinė problema**, kad skirtinga įvairių meno dalykų mokytojų rengimo raida Lietuvos aukštosiose universitetinėse mokyklose sukuria pagrindą nevienodai meno pedagogų

rengimo kokybei. Todėl tampa aktualu išanalizuoti Lietuvos edukologijos universiteto vykdomą unikalią veiklą, rengiant keturių meno dalykų pedagogus.

Straipsnio **tikslas** – išanalizuoti meno pedagogų rengimą Lietuvos edukologijos universitete, atskleidžiant Meninio ugdymo katedros ir prof. habil. dr. V. Matonio indėlį.

Siekiant tikslo, įgyvendinami šie **uždaviniai**: 1) išanalizuoti Meninio ugdymo katedros indėlį rengiant meno pedagogus, 2) atskleisti prof. habil. dr. V. Matonio mokslinės veiklos kryptis bei jų sąsajas su meno pedagogų rengimo kaitos inicijavimu.

Tyrimo metodai: literatūros šaltinių analizė, sisteminimas ir apibendrinimas.

„Meno ir meninio ugdymo svarba asmens ir tautos kultūroje yra neabejotina“, – teigė Lietuvos edukologijos universiteto rektorius prof. habil. dr. Algirdas Gaižutis, kalbėdamas 2013 m. rugsėjo 20 d. vykusioje mokslinėje konferencijoje „Meninis ugdymas: tradicija, kaita, inovacijos“, skirtoje Ugdymo mokslų fakulteto Meninio ugdymo katedros 20-mečiui ir prof. habil. dr. V. Matonio 70-mečiui pažymėti. Tačiau savo kalboje Rektorius iškėlė ir probleminius klausimus, ar pakankamai yra skiriama dėmesio meniniam ugdymui, ar jis yra kokybiškas, ar vadovaujasi šiuolaikiškomis, į vaiką ir jo poreikius orientuotomis strategijomis, ar remiasi mokymosi paradigmos principais. Moksliniai tyrimai (Bruzgelevičienė, 2008; Banevičiūtė, 2009; Vaičekauskienė, Paravinskaitė, 2012) rodo, kad į šiuos klausimus negalima atsakyti vienareikšmiškai teigiamai, nes menų mokytojams vis dar trūksta kompetencijų ir noro organizuoti kūrybišką, mokinių saviraišką skatinantį ugdymą, atitinkantį mokinių mokymosi stilių, amžių, gebėjimus ir poreikius. Ši situacija gali būti kildinama iš menų mokytojų rengimo tradicijų Lietuvoje, kai, pavyzdžiui, muzikos mokytojų rengimas formavosi pernelyg akademišku teoretizuotu pagrindu, o šokio mokytojų, priešingai, praktiniu, veiklos pagrindu. Tad iki 1997 m. muzikinio ugdymo ir 2002–2003 m. šokio ugdymo srityse, kai atsirado mokymosi paradigmos pagrindu sukurtos bendrosios programos (1997, 2002, 2003), muzikos pamokose vyravo kompozitorių biografijų ir istorinių faktų mokymas, o šokio pamokose – šokių, dažniausiai liaudies arba pramoginių, repeticijos (Banevičiūtė, 2009; Girdzijauskienė, 2011). Reikia pripažinti, kad jau daugiau kaip dešimtmetį bendrosiose programose deklaruoti mokymosi paradigmos principai rengiant mokytojus dar mažai veiksmingi (Bruzgelevičienė, 2008).

Meno dalykų pedagogų rengimas Meninio ugdymo katedroje

Nuo 1993 m. meniniam ugdymui Lietuvos edukologijos universitete imta skirti daugiau dėmesio. Tuometinio Senato nutarimu visų universiteto specialybių studentams turėjo būti dėstomas meninio ugdymo dalykas, kuris apėmė meninio ugdymo teoriją ir praktinį meno pažinimą. Šį kursą dėstė asist. Povilas Spurgevičius (meninio ugdymo teorija), doc. dr. Rita Bieliauskienė (muzika), doc. Vaclovas Paukštė (šokis), lekt. Airytė Sapranašienė (dailė), asist. Romas Vikšraitis (vaidyba). 1993 m. savo veiklą pradėjo

ir Meninio ugdymo katedra, kurios pirmasis ir ilgametis vadovas buvo prof. habil. dr. V. Matonis. 2009 m. katedros vedėjo pareigas perėmė prof. Laimutė Kisielienė, o nuo 2011 m. katedrai vadovauja doc. dr. Jolita Kudinovienė¹.

Per pirmus ketverius katedros darbo metus suburtas stiprus kolektyvas, pajėgus ne tik įgyvendinti vieno meninio ugdymo dalyko dėstymą, bet ir imtis meno pedagogų rengimo. Todėl 1997 m. Meninio ugdymo katedra pradėjo vykdyti *Muzikos edukologijos* magistrantūros studijų programą, kurioje profesoriaus V. Matonio iniciatyva suburti dėstė tokie žymūs menininkai ir meno pedagogai kaip prof. Julius Juzeliūnas, prof. Vloclas Augustinas, prof. Daiva Vyčiniienė, prof. Jonas Kievišas, prof. Rita Bieliauskienė, doc. Rytis Mažulis ir kiti. 2003 m. buvo pradėtos vykdyti *Dailės istorijos edukologijos* ir *Teatro edukologijos* magistrantūros studijos, o nuo 2005 m. pradedamos vykdyti analogų Lietuvoje neturinčios *Šokio pedagogikos* ir *Teatro pedagogikos* bakalauro studijų programos. Užtikrinant studijų tęstinumą, nuo 2010 m. vykdomos *Šokio edukologijos*, o nuo 2012 m. – *Teatro meno pedagogikos* magistrantūros studijų programos. Programas įgyvendina savo srities profesionalai, žinomi Lietuvos mokslininkai ir menininkai prof. dr. Aldona Vilkelienė, prof. Laimutė Kisielienė, doc. dr. Emilija Sakadolskienė, doc. Vytautas Kontrimas, lekt. Sonata Visockaitė ir kt.

Meninio ugdymo katedra yra išugdžiusi nemažai puikių meno dalykų pedagogų, sėkmingai dirbančių bendrojo ugdymo mokyklose, kultūros ir meno įstaigose, aukštosiose mokyklose, kurios rengia ne tik meno pedagogus, bet ir menininkus. Galima pasidžiaugti Ieva Norkūniene, Eugenija Sutkute, teatro edukologijos magistrantėmis, šiuo metu dėstančiomis teatro ir kino pedagogikos bakalauro studijų programos dalykus. Šokio edukologijos magistrantūros absolventė Raminta Čyplytė dabar dėsto šokio pedagogikos bakalauro absolventams. Vytis Jankauskas, LEU šokio edukologijos absolventas, yra ne tik žymus Lietuvos choreografas, apdovanotas Kultūros ministerijos už savo kūrybą, bet ir puikus šiuolaikinio šokio dėstytojas, dirbantis dar ir Vilniaus kolegijoje ir savo šokio studijoje. Muzikos edukologijos absolventė Giedrė Gabnytė-Bizevičienė tęsia studijas edukologijos doktorantūroje Šiaulių universitete, Vilniaus dizaino kolegijoje dėstytojais dirba dailės edukologijos absolventai Kristina Žiogelienė, Gintas Kavoliūnas. Iš viso per 1997–2013 m. laikotarpį Meninio ugdymo katedra išleido 501 absolventą. Iš jų magistrantūros studijų absolventų: Muzikos edukologijos – 158, Dailės edukologijos – 94, Teatro edukologijos – 48 ir Šokio edukologijos – 15. Bakalauro studijų absolventų: Meno istorijos – 45, Šokio pedagogikos – 68 ir Teatro pedagogikos – 73.

Meno dalykų pedagogų rengimo programų atsiradimas susijęs su katedroje vykdoma moksline veikla². Per dvidešimt katedros gyvavimo metų apginta dešimt meno edukologijos srities disertacijų (1 lentelė).

¹ Lietuvos edukologijos universitetas Meninio ugdymo katedra: istorija. Prieiga per internetą: <http://www3.leu.lt/lt/umf_meninio_ugdymo_katedra/muk_apie_mus/muk_istorija.html>.

² Lietuvos edukologijos universitetas. Meninio ugdymo katedra: mokslinės veiklos kryptys. Prieiga per internetą: <http://www3.leu.lt/lt/umf_meninio_ugdymo_katedra/muk_mokslas/muk_mv_kryptys.html>.

1 lentelė. Meninio ugdymo katedroje apgintos edukologijos disertacijos

Metai	Sritis	Autorius	Tema	Vadovas
2000	Teatro	Vida Kazragytė	<i>Priešmokyklinio amžiaus vaikų vaidybos gebėjimų ugdymas</i>	prof. habil. dr. Vaidas Matonis
	Dailės	Dalia Šiaulytienė	<i>Projektų metodas dailės mokyme</i>	prof. habil. dr. Vaidas Matonis
2001	Dailės	Dalia Karatajienė	<i>JAV modernistinio ir postmodernistinio dailės istorijos mokymo koncepcijų analizė</i>	prof. habil. dr. Vaidas Matonis
2002	Dailės	Dalia Matijkienė	<i>Dailės dalykų integracija: meninio simbolio vaidmuo paauglių ugdymo turinio struktūroje</i>	prof. habil. dr. Algirdas Gaižutis
	Dailės	Kristina Kaluinaitė	<i>V–VII klasių mokinių kūrybingumo raida diferencijuoto dailės mokymo procese</i>	prof. habil. dr. Algirdas Gaižutis
2003	Muzikos	Jolanta Kisielytė-Sadauskienė	<i>Būsimojo mokytojo sociokultūrinė raiška meno kolektyve</i>	prof. dr. Jonas Kievišas
2005	Meninio ugdymo	Jolita Kudinoviėnė	<i>Vizualioji aplinka - mokinių estetinių nuostatų formavimosi veiksnys</i>	prof. habil. dr. Algirdas Gaižutis
2009	Šokio	Birutė Banevičiūtė	<i>Šokio gebėjimų ugdymas ankstyvojoje paauglystėje</i>	prof. habil. dr. Vaidas Matonis
	Dailės	Jolanta Kanapickaitė	<i>Individualizacija kaip suaugusiųjų meninio ugdymo reiškinys</i>	prof. dr. Jonas Kievišas
2013	Muzikos	Vaiva Jucevičiūtė-Bartkevičienė	<i>Būsimųjų muzikos mokytojų individualiojo vokalinio ugdymo strategija</i>	prof. dr. Aldona Vilkelienė

Sėkmingai apgynusios disertacijas V. Kazragytė, D. Karatajienė, J. Kudinoviėnė, B. Banevičiūtė šiuo metu aktyviai dalyvauja ir naujausių mokslinių meno edukologijos tyrimų rezultatus panaudoja rengiant teatro ir kino pedagogikos, šokio pedagogikos bakalaurus, dailės, muzikos, šokio edukologijos ir teatro meno pedagogikos magistrantus Meninio ugdymo katedroje.

Meninio ugdymo katedros vykdomos meno pedagogų rengimo studijų programos grindžiamos V. Matonio propaguojamu *penkių profesinių vaidmenų sanglaudos modeliu*. Profesorius išskiria penkias meno dalykų pedagogų profesinės veiklos sritis – menininko, pedagogo, meninio ugdymo problemų tyrėjo, kultūros darbuotojo ir vadovo kaip lyderio. Taip formuojant šokio, teatro, muzikos ir dailės pedagogus rengiančias programas išryškėja esminė siekiamybė, kad meno dalykų pedagogas taptų įvairialypį profesinį tapatumą atitinkančia, tarpdisciplininė erudicija pasižyminčia asmenybe. Pasak V. Matonio, „ilgai diskutuota dilema, kas yra svarbiau meno dalykų pedagogų darbe – menininko ar pedagogo meistriškumas – tapo savotišku paradoksu. Panašiai, kaip būtų sprendžiamas santykis: kas svarbiau lakūno darbe – aukščio nebijojimas ar mokėjimas valdyti lėktuvą. Tai, kad geriausias meno dalykų mokytojas yra tas, kuris

puikiai geba derinti abi šio sudėtingo pedagoginio darbo sritis, yra aksioma“ (Kudino-vienė, Matonis, 2011, p. 836).

Profesoriaus Vaido Matonio indėlis į meno pedagogų rengimą

Daugiasluoksnių meno dalykų pedagogo idealą iš dalies lėmė paties V. Matonio, humanitarinių mokslų (filosofijos) habilituoto daktaro, socialinių mokslų (edukologijos) profesoriaus, akiratis. Akademiniai V. Matonio pasiekimai išaugo iš gilios praktinės patirties. Dar studijuodamas muzikos mokytojų specialybės skyriuje tuometiniame Vilniaus pedagoginiame universitete (dabar – Lietuvos edukologijos universitetas) būsimas profesorius jau ėmėsi muzikos mokytojo darbo Vilniaus 16-ojoje vidurinėje mokykloje, akomponavo mokyklos šokių kolektyvui³. Vėliau pedagoginį darbą pratęsė Kybartų Kristijono Donelaičio muzikos mokykloje. Vadovavimas mokinių chorui, pučiamųjų orkestrui, estradinio orkestro subūrimas, dalyvavimas įvairiuose koncertuose, respublikinėse dainų šventėse, dirigavimas – tai tik maža dalis tos praktinės veiklos, subrandinusios tokią patirtį, kuri leido V. Matoniui 1982 m. Leningrado (dabar – Sankt Peterburgo) universiteto Filosofijos fakultete sėkmingai apginti filosofijos daktaro disertaciją „Muzikinio auklėjimo vaidmuo ugdant harmoningą asmenybę“ (*Estetikos enciklopedija*, 2010, p. 376; *Muzikos enciklopedija*, 2003, p. 393).

Minėtoji patirtis bei daktaro laipsnis V. Matoniui atvėrė kelius ir į Lietuvos aukštąsias mokyklas. 1982–1988 m. jis dėstė estetikos ir etikos disciplinas Vilniaus inžineriniame statybos institute (dabar – Vilniaus Gedimino technikos universitetas), o 1990 m. Vi-suomenės mokslų akademijos Kultūros teorijos ir istorijos katedroje apgynęs habilituoto daktaro disertaciją „Muzikos vieta estetinio ugdymo sistemoje“ ėmėsi dėstyti kultūros filosofiją ir estetiką Vilniaus pedagoginiame universitete (*Estetikos enciklopedija*, 2010, p. 376; *Muzikos enciklopedija*, 2003, p. 393). 1995–2000 m. dirbo Šiaulių pedagoginio instituto (nuo 1997 m. – Šiaulių universiteto) Muzikos katedros profesoriumi, kur dėstė Muzikos psichologijos kursą, o 1994 m. Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje muzikos istorijos ir teorijos studentams dėstė muzikos sociologijos kursą. 1993–2009 m. vadovavo Lietuvos edukologijos universiteto Meninio ugdymo katedrai, 2004–2011 m. buvo Kul-tūros ir meno edukologijos instituto direktoriumi, 2011–2014 m. dirbo Ugdymo mokslų fakulteto mokslo, meno ir projektų prodekanu.

Profesorius V. Matonis yra paskelbęs arti šimto mokslinių publikacijų, išleido mono-grafijas „Muzikinis estetinis asmenybės ugdymas“ (1988, rusų k.), „Muzika. Asmenybė. Kultūra“ (1991), parengė leidinius „Šiuolaikinės meninio ugdymo koncepcijos“ (2000), „Renesansas: grožis, menas, ugdymas“ (2002), „Moksleivių meninių nuostatų formavi-mas“ (2003) ir kt. Naujausiame savo darbe „Meno dalykų pedagogo profesinės tapatybės

³ Lietuvos edukologijos universitetas. Meninio ugdymo katedra: darbuotojai: Vaidas Matonis. Prieiga per internetą: <http://www3.leu.lt/lt/umf_meninio_ugdymo_katedra/muk_apie_mus/muk_darbuotojai/vaidas_matonis>.

kismas (sociokultūrinių ir psichokultūrinių prielaidų analizė)“ (2013) profesorius apibendrina savo ilgametę meno pedagogų rengimo patirtį ir brėžia naujas gaires.

Apžvelgus V. Matonio mokslinius interesus, galima išskirti šešias pagrindines kryptis: meninio, muzikinio ir estetinio ugdymo, meno pedagogų rengimo, meninio ugdymo teorijos ir meno tyrimų (2 lentelė). Analizuojant publikacijų turinį atsiskleidžia platūs ir daugiamačiai Profesoriaus moksliniai interesai, tačiau akivaizdžiai prioritetas yra teikiamas meninio ugdymo ir meno pedagogo klausimams, kuriems bendrai skiriama daugiau kaip pusė mokslinių publikacijų⁴. Meninio ugdymo tyrimai yra papildomi muzikinio, estetinio, kultūrinio ugdymo tyrimais, meno didaktikos, meninio ugdymo aukštojoje mokykloje problematika.

2 lentelė. Profesoriaus Vaido Matonio mokslinių interesų kryptys

Mokslinių interesų kryptis	Mokslinės publikacijos	Metodinės priemonės, enciklopedijos	Mokslo populiarinimo publikacijos	Iš viso
Meninis ugdymas	15	2	2	19
Muzikinis ugdymas	6		2	8
Estetinis, kultūrinis ugdymas	8	1	1	10
Meno pedagogas ir jo rengimas	11	2	1	13
Meno, muzikos tyrimai	4	2	14	20
Meninio ugdymo teorija ir filosofija	3		1	4
Kita	1		4	5
Iš viso, N	48	7	25	80
Iš viso, proc.	60	9	31	100

Kita didžiausia tyrimų dalis yra susijusi su meno dalykų pedagogų kompetencijomis ir rengimu, kur nemažai dėmesio yra skiriama muzikos ir dailės mokytojams. Nepalieka Profesorius šone ir muzikos bei atskirų jos komponentų kaip dainavimo, muzikavimo, etninės muzikos, muzikos emocijų, muzikos žanrų, kompozitorių kūrybos ir kt. tyrimų. Įdomus ir netikėtas pastaraisiais metais įgyvendinamas V. Matonio ir jo bendraminčių posūkis į meninio ugdymo ir klimato kaitos sąsajų tyrimų sritį.

Daugiausia dėmesio Profesorius skiria mokslinei veiklai – 60 proc. visų publikacijų yra moksliniai straipsniai. Nemažai nuveikta ir mokslo populiarinimo veikloje bei rengiant vadovėlius, metodines priemones, enciklopedijas. V. Matonio veikla neapsiriboja tik publikacijomis, kurias yra paskelbęs prestižiniuose Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Kanados, Korėjos, Slovėnijos, Rusijos, Graikijos, Vokietijos, Japonijos, Olandijos, Ispanijos ir kitų šalių mokslo leidiniuose. Jis taip pat aktyviai dalyvavo įvairiose pasaulinėse mokslinėse

⁴ Lietuvos edukologijos universitetas Meninio ugdymo katedra: darbuotojai: Vaidas Matonis. Prieiga per internetą: <http://www3.leu.lt/lt/umf_meninio_ugdymo_katedra/muk_apie_mus/muk_darbuotojai/vaidas_matonis>.

estetikos, filosofijos, meninio ugdymo konferencijose ir kongresuose Lietuvoje ir užsienyje⁵. Profesorius interesų gylis lėmė, kad 1996 m. jis tapo vizituojančiu mokslininku JAV Šiaurės Vakarų universitete (*Northwestern University*), o 1998 m. – vizituojančiu profesoriumi Londono universiteto Edukologijos institute (*The Institute of Education, University of London*).

V. Matonis vadovavo beveik 100 magistro darbų, buvo daugiau nei 50 disertacijų ir 10 habilituoto daktaro disertacijų gynimo komitetų narys, oponavo 17 disertacijų, dalyvavo habilitacijos procedūrose, parengė 7 mokslo daktarus iš teatro, dailės, muzikos ir šokio edukologijos sričių (3 lentelė). Šiuo metu Profesorius vadovauja doktorantei, besigilinančiai į dailės edukologijos mokslinius tyrimus.

3 lentelė. Profesoriaus Vaido Matonio parengti edukologijos mokslų daktarai

Metai	Sritis	Daktaras	Tema	Institucija
2000	Teatro	Vida Kazragytė	<i>Priešmokyklinio amžiaus vaikų vaidybos gebėjimų ugdymas</i>	LEU
	Dailės	Dalia Šiaulytienė	<i>Projektų metodas dailės mokyme</i>	LEU
2001	Dailės	Dalia Karatajienė	<i>JAV modernistinio ir postmodernistinio dailės istorijos mokymo koncepcijų analizė</i>	LEU
	Muzikos	Romaldas Pečeliūnas	<i>Vaikų vokalinės kultūros ugdymo popamokiniu metu optimizavimas</i>	ŠU
2004	Dailės	Gedutė Grigaliūnaitė	<i>Paauglių estetinės refleksijos ugdymas dizainu</i>	ŠU
2007	Dailės	Edita Musneckienė	<i>Vizualinės kultūros diskursas rengiant dailės pedagogus postmodernios edukacinės paradigmos kontekste</i>	ŠU
2009	Šokio	Birutė Banevičiūtė	<i>Šokio gebėjimų ugdymas ankstyvojoje paauglystėje</i>	LEU

Profesoriaus idėjų sklaida vyko ir vyksta jo išugdytų mokslininkų darbuose. Mokslinėje konferencijoje „Meninis ugdymas: tradicija, kaita, inovacijos“ buvę profesoriaus V. Matonio doktorantai pristatė savo tolesnių disertacinių tyrimų gaires. Doc. dr. Vida Kazragytė apžvelgė teatro pedagogikos plėtrą Lietuvoje ir kitose šalyse, doc. dr. Birutė Banevičiūtė atskleidė šokio gebėjimų ugdymo praktikos ir tyrimais grįstos teorijos aspektus, doc. dr. Dalia Karatajienė aptarė dailės istorijos ugdomąsias galimybes, o viešnia iš Šiaulių universiteto doc. dr. Edita Musneckienė išryškino meninio ugdymo integralumą ir plėtrą šiuolaikinio meno ir vizualinės kultūros kontekste.

Šios mokslininkės svariai prisideda prie Lietuvos meninio ugdymo įvairių sričių plėtojimo ir gerinimo bei mokslinio tyrinėjimo. V. Kazragytė yra bendrojo ugdymo mokyklų teatro bendrųjų programų (1996, 2002, 2003, 2008, 2011), metodinių rekomendacijų, daugiau kaip penkiasdešimties mokslinių ir metodinių straipsnių teatrinio ugdymo klausimais autorė, moksliniais tyrimais grindžianti ir formuojanti ikimokyklinį

⁵ Lietuvos edukologijos universitetas Meninio ugdymo katedra: darbuotojai: Vaidas Matonis. Prieiga per internetą: <http://www3.leu.lt/lt/umf_meninio_ugdymo_katedra/muk_apie_mus/muk_darbuotojai/vaidas_matonis>.

ir priešmokyklinį teatrinių ugdymą, aktyviai kurianti būsimų teatro pedagogų rengimo teorinius ir praktinius pagrindus⁶. LEU parengti teatro pedagogai, perėmę V. Matonio ir V. Kazragytės meninio ugdymo idėjas, kūrybingai dirba įvairiose Lietuvos švietimo institucijose, patys imasi iniciatyvos ir dalyvauja, telkiant teatro pedagogus į asociaciją „Meno formas“, organizuojant kvalifikacijos kėlimo renginius ir kt. veiklas. V. Kazragytės iniciatyva, atsižvelgiant į šiandienos meniniam ugdymui keliamus reikalavimus, besiplečiantį meninio ugdymo programų spektrą bendrojo ugdymo mokyklose ir mokytojų įsidarbinimo galimybes, atnaujinant Teatro pedagogų rengimo programą nemažai dėmesio skirta kino edukacijai, todėl nuo 2014 m. ši programa vadinasi Teatro ir kino pedagogika.

Kitos meno srities mokslininkė B. Banevičiūtė, apgynusi vieną pirmųjų šokio ugdymo disertacijų Lietuvoje, yra Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų šokio bendrųjų programų (2002, 2003, 2008, 2011), metodinių rekomendacijų, daugiau nei dešimties mokslinių straipsnių šokio ugdymo ir šokio mokytojų rengimo klausimais autorė⁷. B. Banevičiūtė Lietuvos edukologijos universitete sukūrė praktinį šokio pedagogų rengimo modelį, grįstą laisvojo ugdymo paradigmos ir konstruktyvistinio požiūrio principais, išryškinančiais aktyvią kūrybinę būsimų šokio mokytojų ir jų ugdomų mokinių veiklą, taip skleisdama V. Matonio idėjas šokio pedagogikoje. Dauguma B. Banevičiūtės seminaruose dalyvavusių Lietuvos šokio mokytojų keičia požiūrį šokio ugdymą, pripažindami vaikų kūrybinės šokio raiškos svarbą, apie kurią kalbėjo 2012 m. spalio 12 d. LEU vykusioje konferencijoje „Šokio ugdymo tendencijos ir perspektyvos“ pristatydami savo pranešimus „Šokio pamoka – kūrybos laboratorija“ (A. Poška, Šeduva), „Kūrybinė šokio raiška penktos klasės šokio pamokoje“ (D. Liaudinskienė, Kaunas; G. Augaitytė, Vilnius), „Kūrybiškumo ugdymas šokio pamokose“ (R. Graužlienė, Alytus) ir kt.

Dailės, vizualiųjų menų ir estetinio ugdymo praktikos teorinį pagrindimą, paremtą V. Matonio iniciatyva į Lietuvą atneštomis idėjomis, plėtoja ir gilina D. Karatajienė, E. Musneckienė, G. Grigaliūnaitė. Šių buvusių Profesoriaus doktorančių šiandieninė veikla apima ir mokslinius tyrimus, ir meno bei mokslo populiarinimą, ir pedagoginį darbą rengiant būsimus pedagogus Lietuvos edukologijos universitete (D. Karatajienė dėsto Dailės edukologijos magistrantūros studijų programos dalykus) ir Šiaulių universitete (E. Musneckienė dirba Ugdymo sistemų katedroje, G. Grigaliūnaitė – Dizaino katedroje).

Apibendrinant galima teigti, kad, vadovaudamas doktorantų moksliniams tyrimams ir dėstydamas būsimiems meno edukologams, profesorius V. Matonis svariai prisidėjo ir prisideda prie teatro, šokio, dailės ir muzikos edukologijos mokslo pagrindų forma-

⁶ Lietuvos edukologijos universitetas Meninio ugdymo katedra: darbuotojai: Vida Kazragytė. Prieiga per internetą: <http://www3.leu.lt/lt/umf_meninio_ugdymo_katedra/muk_apie_mus/muk_darbuotojai/vida_kazragyte>.

⁷ Lietuvos edukologijos universitetas Meninio ugdymo katedra: darbuotojai: Birutė Banevičiūtė-Ališauskienė. Prieiga per internetą: <http://www3.leu.lt/lt/umf_meninio_ugdymo_katedra/muk_apie_mus/muk_darbuotojai/birute_baneviciute-alisauskiene>.

vimo ir plėtojimo bei meno dalykų pedagogų rengimo, atliepiančio šiandienos meninio ugdymo naujausias tendencijas.

Išvados

1. Lietuvos edukologijos universitetas yra išskirtinė aukštoji universitetinė mokykla, kadangi viena iš nedaugelio ir vienintelė Lietuvoje rengia keturių meno dalykų (dailės, muzikos, šokio ir teatro) mokytojus ir bakalauro, ir magistrantūros pakopose.

2. Meninio ugdymo katedra įsteigta 1993 m. svariai prisideda prie šokio ir teatro pedagogų rengimo, vykdydama minėtų dalykų bakalauro studijų ir dailės, muzikos, šokio edukologijos bei teatro meno pedagogikos magistrantūros studijų programas. Meno pedagogų rengimas Meninio ugdymo katedroje yra užtikrinamas aukštos kvalifikacijos dėstytojų, žymių savo srities specialistų ir mokslininkų, vykdančių atitinkamos srities mokslinius tyrimus, bei grindžiamas ilgamečio katedros vedėjo prof. habil. dr. V. Matonio suformuluotu įvairialypiu meno dalyko mokytojo modeliu.

3. Profesoriaus habil. dr. V. Matonio mokslinės veiklos kryptys apima meninio, muzikinio ir estetinio ugdymo, meno pedagogų rengimo, meninio ugdymo filosofijos ir teorijos bei meno tyrimus, kurias jis glaudžiai susieja su meno pedagogų rengimo kaitos inicijavimu Meninio ugdymo katedroje.

4. Profesoriaus V. Matonio meninio ugdymo idėjas teatro, šokio, dailės ir muzikos edukologijos srityse sėkmingai plėtoja jo parengti mokslininkai, kurie yra ir būsimų meno pedagogų rengėjai, svariai prisidedantys prie meno pedagogikos formavimo Lietuvoje.

Literatūra

- Banevičiūtė, B., Kudinovienė, J. (2012). Educators of Arts Teachers: Coherence between Professional Development and Teaching Quality. *Spring University. Changing Education in a Changing Society*. Klaipėda: KU leidykla, p. 160–167.
- Banevičiūtė, B. (2009). Šokis meninio ugdymo kaitos kontekste: menas, dalykas, metodas. *Pedagogika*, t. 95, p. 160–166.
- Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai: priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas*. (2003). Vilnius: ŠAC.
- Bruzgelevičienė, R. (2008). Ugdymo paradigms kaitos permanentiškumo problema: teorija–praktinė veikla–mokytojų rengimas. *Mokytojų ugdymas*, 10, p. 74–90.
- Common European Principles for Teacher Competencies and Qualifications*. (2005). Brussels. Prieiga per internetą: <http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture>.
- Estetikos enciklopedija*. (2010). Vaidas Matonis (p. 376). Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.

- Girdzijauskienė, R. (2011). Mokinių kūrybiškumo ugdymo Lietuvoje situacijos tyrimas. Prieiga per internetą: <www.kultura2007.lt/uploads/straipsnis.doc>.
- Improving the Quality of Teacher Education*. (2007). Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Brussels. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/education/policies/2010/objectives_en.html#training>.
- Jucevičienė, P. et al. (2006). *Pedagogų rengimas Lietuvos aukštosiose mokyklose darnaus vystymosi švietimo kontekste*. Tyrimo ataskaita. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/veikla/docs/dv_svietimas/pedagogu_rengimas_DVS_kontekste.pdf>.
- Kiveris, A. (2007a). Pedagogų rengimo reglamento projektas: patirtis ir perspektyvos. *Pedagogika*, t. 85, p. 28–35.
- Kiveris, A. (2007b). Pedagogų rengimo reglamento projektas: patirtis ir perspektyvos. *Pedagogika*, t. 87, p. 20–27.
- Kudinovienė, J., Matonis, V. (2011). Meno edukologinis įprasminimas ir meno dalykų pedagogo profesinė tapatybė. In *Inveniens quaero. Ieškoti, rasti, nenurimti: mokslo straipsnių rinkinys, skirtas A. Gaižučio 70-mečiui*. Sud. G. Blažienė, S. Grigaravičiūtė, A. Ragauskas (p. 830–844). Vilnius: VPU leidykla.
- Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos ir išsilavinimo standartai XI–XII klasėms*. (2002). Vilnius: ŠAC.
- Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos: I–X klasės*. (1997). Vilnius: ŠMM leidybos centras.
- Matonis, V. (2005). Changing Attitudes of Arts Education Theories in the Context of Contemporaneity. *Pedagogika*, t. 78, p. 116–120.
- Matonis, V. (2007). Changing competences and professional limits of music teacher activities. *Pedagogika*, t. 86, p. 111–116.
- Matonis, V. (2013). *Meno dalykų pedagogo profesinės tapatybės kismas (sociokultūrinių ir psichokultūrinių prielaidų analizė)*. Vilnius: Edukologija.
- Muzikos enciklopedija*. (2003). Vaidas Matonis (2, p. 393). Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Pedagogų rengimo koncepcija*. (2004). Prieiga per internetą: <<https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.ECA27829903B>>.
- Pedagogų rengimo reglamentas*. (2010). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. V-54.
- Pedagogų rengimo reglamentas*. (2012). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. gegužės 15 d. įsakymo Nr. V-827 redakcija.
- Pukelis, K. (2000). Pagrindinis šiuolaikinių mokytojų rengimo teorijų dimensijos. *Pedagogika*, t. 44, p. 59–67.
- Subotkevičienė, R. (2008). Mokytojų rengimo tendencijų įvairovė. *Pedagogika*, t. 90, p. 36–46.
- Teacher education in Europe: An ETUCE policy paper*. (2008). Prieiga per internetą <http://etuce.homestead.com/Publications2008/ETUCE_PolicyPaper_en_web.pdf>.

- The Quality of Teachers. Recommendations on the Development of Indicators to Identify Teacher Quality.* (2006). Association for Teacher Education in Europe. Prieiga per internetą: <http://www.ateel.org/uploads/kennisbank/quality_of_teachers_atee_def.pdf>.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2010). *Final Report of the Conference Closing Session of the Second World Conference on Arts Education*, Seul. Prieiga per internetą: <http://portal.unesco.org/culture/en/files/41171/128135985752nd_World_Conference_on_Arts_Education_-_Final_Report.pdf>.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2006). *Road map for arts education*. The World Conference on Arts Education: Building Creative Capacities for the 21st Century, Lisbon. Prieiga per internetą: <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/CLT/pdf/Arts_Edu_RoadMap_en.pdf>.
- Vaičekauskienė, S., Paravinskaitė, R. (2012). Meninio ugdymo pamoka: ką reikėtų keisti. *Švietimo problemos analizė*. Vilnius: ŠAC, 2 (66).
- Zhao, Y. (2010). Preparing Globally Competent Teachers: A New Imperative for Teacher Education. *Journal of Teacher Education*, 61 (5), p. 422–443.

Arts Teacher Education in Lithuanian University of Educational Sciences

Birutė Banevičiūtė¹, Jolita Kudinoviėnė²

¹ Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Education, Department of Arts Education, Studentų St. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania, birute.baneviciute@leu.lt

² Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Education, Department of Arts Education, Studentų St. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania, jolita.kudinoviene@leu.lt

Summary

The article analyses arts teacher education in Lithuanian University of Educational Sciences, the only university in Lithuania which prepares teachers of four arts subjects – dance, music, theater and visual arts both on bachelor and master’s level. Analysing this phenomenon input of Arts Education Department of the university is revealed through scientific and pedagogical activities which are closely connected with arts teacher education programmes implemented by the department. Since 1993 when Arts Education Department was founded it went through various changes which led from general university study subject of Arts education towards six arts teacher preparation programmes: dance pedagogy bachelor, theater and film pedagogy bachelor, dance education, theater education, visual arts education and music education master. Over 500 arts education teachers graduated from Arts Education Department study programmes in the period of 1997–2013.

The main leader and longevous head of the department professor, habilitated doctor of social sciences and humanities Vaidas Matonis has created theoretical and practical basis of arts education teacher preparation. His scientific research works in arts education, music and aesthetic education, arts teacher education, arts theory and philosophy as well as arts research fields shaped multirole model of arts teacher preparation. Professor's activities included preparation of arts education teachers and scientists who later became arts teacher educators in various high schools of Lithuania.

Keywords: *arts subject teacher, education of arts teacher, arts education.*

Įteikta / Received 2014-01-15
Priimta / Accepted 2014-06-20